Voetbal en intellect past perfect

‘Het gebruik van de holistische benadering bij het begeleiden van hoogbegaafd voetbaltalent.’

“Rails voor de reis”

‘Het gebruik van de holistische benadering bij het begeleiden van hoogbegaafd voetbaltalent.’

TEAM

BreinBallers

* Hoogbegaafden hebben vaker last van hun omgeving dan van hun hoogbegaafdheid.

* Niet aanpassen is soms gezonder dan je aanpassen.

* Je hoeft zelf niet hoogbegaafd te zijn om hoogbegaafden goed te begeleiden.

* Een hoogbegaafde die zich verveelt, functioneert onder zijn niveau.

Wat als het verschil tussen een veelbelovend hoogbegaafd voetbaltalent en een topspeler in de dop niet alleen in techniek of fysieke aanleg zit, maar ook in de manier waarop naar die speler als totale mens gekeken wordt?

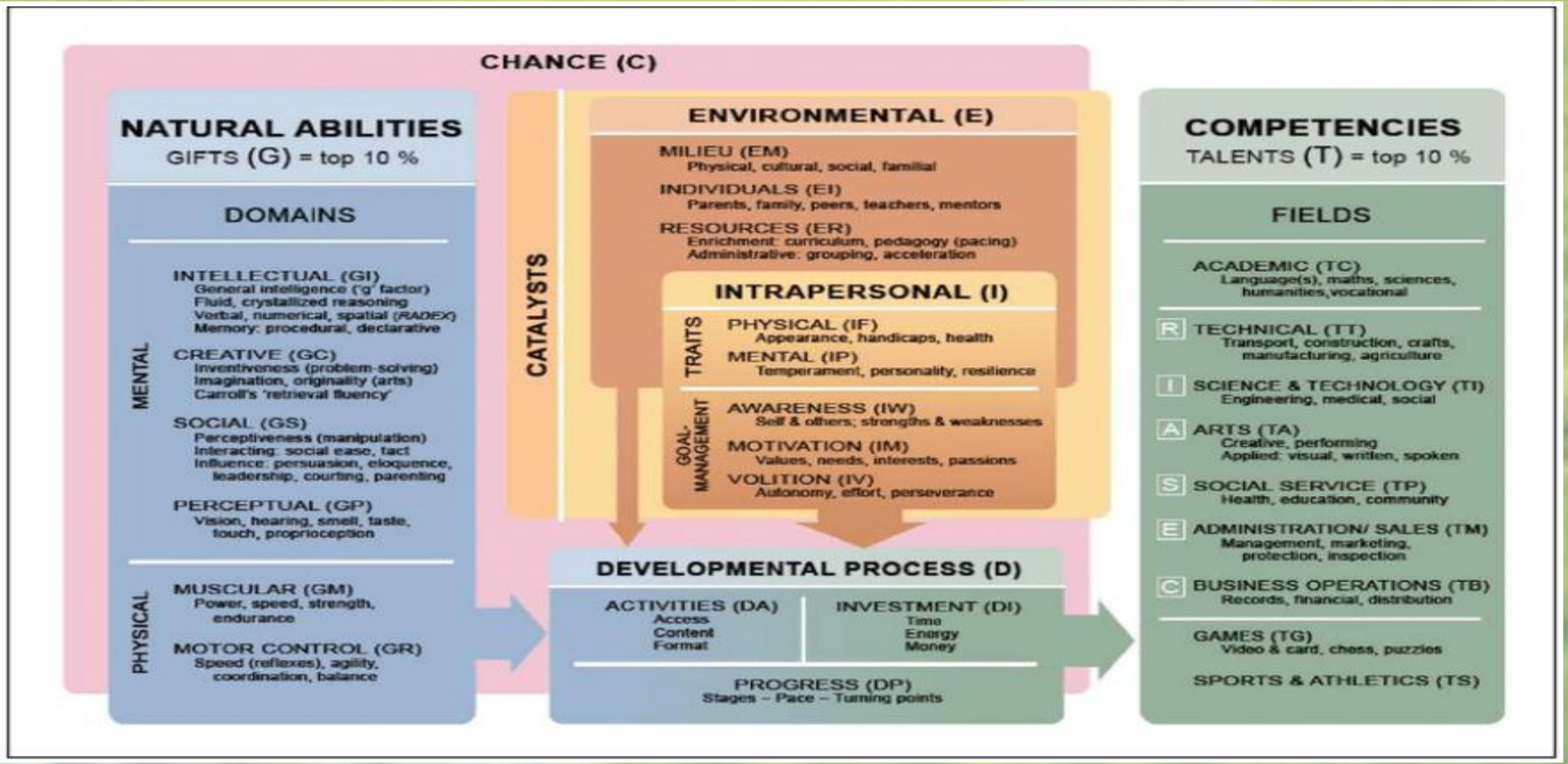
Relevantie

Verkennende gesprekken, aanname, schaarse hoeveelheid literatuur, opleiders (PSV, Sparta, Universiteit van Bournemouth, Universiteit van Karlstad) → **onderbelicht** en van **praktisch belang**.

(Solobutina, 2020)De meeste sportieve jongeren hebben de neiging anderen te vertrouwen en verantwoordelijkheid met anderen te delen, doordat ze in teamverband werken en onder begeleiding van een coach staan. → **omgevingsfactoren** →

DMGT (Gagné, 2010).

Relevantie

CHANCE (C)
NATURAL ABILITIES
GIFTS (G) = top 10 %
DOMAINS
MENTAL
INTELLECTUAL (GI)
General intelligence ('g' factor)
Fluid, crystallized reasoning
Verbal, numerical, spatial (RADEX)
Memory: procedural, declarative
CREATIVE (GC)
Inventiveness (problem-solving)
Imagination, originality (arts)
Carroll's 'retrieval fluency'
SOCIAL (GS)
Perceptiveness (manipulation)
Interacting: social ease, tact
Influence: persuasion, eloquence, leadership, courting, parenting
PERCEPTUAL (GP)
Vision, hearing, smell, taste, touch, proprioception
PHYSICAL
MUSCULAR (GM)
Power, speed, strength, endurance
MOTOR CONTROL (GR)
Speed (reflexes), agility, coordination, balance
CATALYSTS
ENVIRONMENTAL (E)
MILIEU (EM)
Physical, cultural, social, familial
INDIVIDUALS (EI)
Parents, family, peers, teachers, mentors
RESOURCES (ER)
Enrichment: curriculum, pedagogy (pacing)
Administrative: grouping, acceleration
INTRAPERSONAL (I)
TRAITS
PHYSICAL (IF)
Appearance, handicaps, health
MENTAL (IP)
Temperament, personality, resilience
GOAL-MANAGEMENT
AWARENESS (IW)
Self & others; strengths & weaknesses
MOTIVATION (IM)
Values, needs, interests, passions
VOLITION (IV)
Autonomy, effort, perseverance
DEVELOPMENTAL PROCESS (D)
ACTIVITIES (DA)
Access
Content
Format
INVESTMENT (DI)
Time
Energy
Money
PROGRESS (DP)
Stages – Pace – Turning points
COMPETENCIES
TALENTS (T) = top 10 %
FIELDS
ACADEMIC (TC)
Language(s), maths, sciences, humanities,vocational
R TECHNICAL (TT)
Transport, construction, crafts, manufacturing, agriculture
I SCIENCE & TECHNOLOGY (TI)
Engineering, medical, social
A ARTS (TA)
Creative, performing
Applied: visual, written, spoken
S SOCIAL SERVICE (TP)
Health, education, community
E ADMINISTRATION/ SALES (TM)
Management, marketing, protection, inspection
C BUSINESS OPERATIONS (TB)
Records, financial, distribution
GAMES (TG)
Video & card, chess, puzzles
SPORTS & ATHLETICS (TS)

Concepten

In het eindproduct komen verschillende concepten aan bod, zoals hoogbegaafdheid, voetbaltalent en de holistische benadering.

Concepten

In het eindproduct komen verschillende concepten aan bod, zoals hoogbegaafdheid, voetbaltalent en de holistische benadering.

Voetbaltalent

In tegenstelling tot de definitie die Gagné (2010) aan talent geeft, de systematisch *ontwikkelde vaardigheden* en kennis in een specifiek veld van menselijke activiteit, wordt in de context van voetbaltalent talent gezien als natuurlijke aanleg in het fysieke domein. Het gaat om het potentieel van het voetbaltalent.

Ondanks het feit dat er geen specifiek model is voor voetbaltalent, is er wel consensus over de kern. Voetbaltalent wordt omschreven als *ontwikkelbaar potentieel*, waarbij het vermogen om snel te leren, zich aan te passen en effectief beslissingen te nemen het onderscheid maakt. Een speler steekt hierbij op meerdere domeinen, fysiek, technisch en tactisch, boven leeftijdsgenoten uit. (Vaeyens et al., 2006; Baker en Wattie, 2018; Wood et al., 2007; Williams en Reilly, 2000).

Holistisch

De holistische benadering stelt dat de mens een geïntegreerd geheel is waarin verschillende aspecten een voortdurende wisselwerking vertonen (Bronfenbrenner, 1979). Bewustwording van patronen, gedachten en emoties speelt daarbij een belangrijke rol (Gagné, 2008).. De mens is niet alleen behoeftig, maar ook een relationele zinzoeker (Vanlaere, 2021). In opleidingscontexten kan een holistische benadering leerlingen helpen hun aanpassingsvermogen, identiteit en talenten breed te ontwikkelen. Dit kan botsen met programma's die zich richten op enkel academische of enkel fysieke prestaties bij hoogbegaafden. (Peila-Shuster en Vespia, 2024). Daarnaast stimuleert deze benadering culturele uitwisseling en flexibelere, dynamische modellen rond talentontwikkeling (Merello, 2025).

Door in te zetten op een holistische visie waarbij *bewustwording, scholing van trainers, mentale begeleiding en individueel maatwerk* centraal staan, kan deze groep, zowel binnen als buiten de lijnen, optimaal tot bloei komen.

Resultaten

In hoeverre sluit een holistische benadering aan bij de cognitieve, emotionele en sociale behoeften van hoogbegaafd voetbaltalent?

- **De professionele ontwikkeling van begeleiders wordt als essentieel gezien om hoogbegaafden te ondersteunen in hun persoonlijke groei en hun unieke gedragskenmerken, zoals een kritische houding of snelle verveling correct te interpreteren;**
- *Binnen de topsport wordt hoogbegaafdheid vaak niet herkend. Een gebrek aan ervaring, verkeerde beoordelingen, toeval en eenzijdige evaluaties maakt het herkennen en begeleiden van talenten moeilijk;*
- **De waardering en emotionele steun van coaches en opleiders voor het welzijn van spelers, evenals voor hun sportieve en persoonlijke ontwikkeling is van belang.**

Conclusie

De speler wordt gezien als een geheel waarin alle kanten van zijn persoonlijkheid, zoals zijn manier van denken, zijn gevoelens, zijn sociale contacten en zijn fysieke mogelijkheden samenkomen (Ferris-Valero et al., 2023; Volmut et al. 2021).

Elk kind, met zijn eigen manier van leren en spelen, is uniek en we moeten het helpen om zich aan te passen aan nieuwe situaties (Gagné, 2008; Peila-Shuster en Vespia, 2024).

Om te komen tot de kern van voetbaltalent, maakt vermogen om snel te leren, zich aan te passen en effectief beslissingen te nemen het onderscheid. (Baker & Wattie, 2018; Vaeyens et al., 2006; Williams en Reilly, 2000; Wood et al., 2007).

Om hoogbegaafd voetbaltalent duurzaam, mensgericht en effectief te begeleiden, zijn welbevinden, welzijnsontwikkeling, waardering en emotionele steun van belang (Gennings, 2025; Howell et al., 2024; Wachsmuth et al. 2025).

Het probleem is echter dat veel opleiders nog niet genoeg weten over het concept hoogbegaafd, waardoor afstemming op individuele behoeften nog niet altijd passend is (Albright en Montgomery, 2023; Venderickx, 2025).

Kanttekeningen

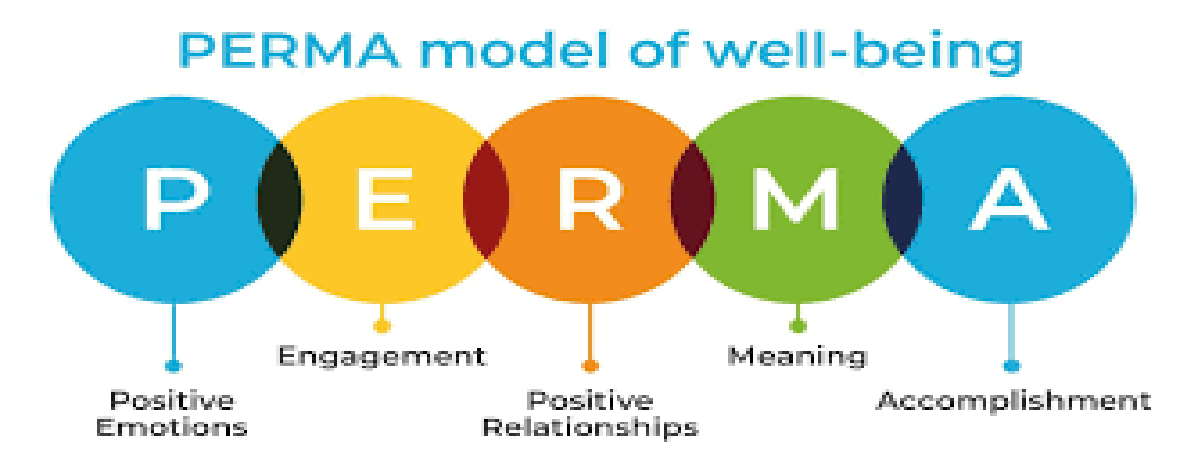
- De **stem van de speler** komt niet altijd even duidelijk naar voren;
- Het veranderen van de visie op talentontwikkeling naar een dergelijke benadering, blijft in de **dagelijkse praktijk van een professionele voetbalclub** een moeilijke taak;
- Tijdsdruk, selectiemechanismen en de druk om te presteren zijn mogelijk **belemmeringen** voor een fundamentele holistische aanpak;
- Het ontwikkelingsgerichte karakter van het DMGT bevindt zich bovendien binnen een **spanningsveld met het wedijverende idee** van het jeugdvoetbal.

Voetbal en intellect past perfect

‘Het gebruik van de holistische benadering bij het begeleiden van hoogbegaafd voetbaltalent.’

Voetbal en intellect past perfect

Oplossingsgerichte basisvragen

- Waar *hoop* je op?
- Welk *verschil* zal dit maken?
- Wat werkt al in de *goede richting*?
- Wat zal een volgend teken van *vooruitgang* zijn?

1 Hou op met straf geven
2 Hou op met toegeeflijk te zijn
3 Wees vriendelijk en vastberaden tegelijk
4 Geef kinderen de gelegenheid om de Zeven Belangrijke Inzichten en Vaardigheden (*) te ontwikkelen
5 Wees voorzichtig met wat 'werkt' (straf heeft op lange termijn negatieve effecten)
6 Laat het rare idee varen dat kinderen het beter zullen doen als je er eerst voor gezorgd hebt dat ze zich slechter voelen
7 Betrek kinderen bij het vaststellen van regels en grenzen
8 Stel nieuwsgierigheidsvragen
9 Gebruik vriendelijke en vastberaden taal

(*) Sterk geloof in eigen kunnen/ overtuigd zijn van eigen betekenis in directe relaties/ sterk geloof in eigen kracht of invloed op het leven/ goede zelfkennis/ goed met anderen kunnen omgaan/ goed met systemen om kunnen gaan/ goed oordelend vermogen.

Voor spelers

Individuele talentbegeleiding
("Brain 2 Brain")

1-op-1 coaching

Thema's:

- Motivatieverlies
- Perfectionisme
- Omgaan met selectie/teleurstelling
- Prestatiedruk/ faalangst
- Emotieregulatie/ intensiteit
- Identiteit ("Wie ben ik naast voetbal?")
- Balans school–sport/ routines
- Reflectie/ zelfregulatie

Onderbouwd vanuit:

- o.a. DMGT , Mindset, Positieve psychologie
- Executieve functies
- Holistische begeleiding

Team BreinBallers Academy (groepstraject)
("Brains 4 Brains")

Kleine groepen hoogbegaafde voetballers.

Combinatie van:

- Reflectie
- Peer support
- Identiteitsontwikkeling

Voor coaches / clubs / opleiders

"Hoogbegaafd voetbaltalent herkennen en begeleiden" (Praktische scholing)
("Train a Brain")

Onderwerpen:

- Kenmerken van hoogbegaafdheid in voetbal
- Misdiagnoses ("lastig", "ongeïnteresseerd", "eigenwijs")
- Cognitieve voorsprong herkennen
- Perfectionisme en intensiteit
- Autonomie en motivatie
- Differentiëren in training

Resultaat:
De coach leert signaleren én begeleiden.

Team BreinBallers CoachLab (Verdiepingsprogramma voor opleiders.)
("B the Brain")

Modules:

- Talentontwikkeling volgens DMGT
- Holistisch opleiden
- Psychologische veiligheid
- Coach-spelerrelatie
- Autonomie-ondersteunend coachen
- Omgaan met intense spelers
- Well-being and well-becoming

Observatie & consultatie op de club (Praktische handelingsadviezen.)
("C the Brain")

Team BreinBallers observeert:

- trainingen
- coachgedrag
- leeromgeving
- cultuur

Voor ouders

(webinars/ informatieavond)

"Mijn kind is hoogbegaafd én voetbaltalent – wat nu?"

Onderwerpen:

- Kenmerken van hoogbegaafd voetbaltalent
- Intensiteit begrijpen
- Omgaan met perfectionisme/ selectie
- Motivatieverlies
- Autonomie ondersteunen/ zelfvertrouwen ondersteunen
- Communicatie thuis/ verwachtingen
- Helpende rol

burovers@gmail.com